

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 16. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunjajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah številka 3.

Št. 24. V Ljubljani, 31. decembra 1899. Leto XVI.

Obseg: Slamoreznica s patentovanim valjčnim težajem z obročasto pripravo za mazanje. — Živinorejske zadruge. — Prvi pridelki pri poskusih z večletnimi mešanicami detelj in trav. — Uničevanje plevela z umetnimi gnojili. — Precepljevanje sadnega drevja. — Vprašanja in odgovori — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva — Tržne cene. — Inserati.

Slamoreznica s patentovanim valjčnim težajem z obročasto pripravo za mazanje.

Poraba strojev v kmetijstvu se pri nas vedno bolj širi, in to največ, ker so gospodarji siljeni k temu zaradi vedno večjega pomanjkanja delavcev. Na velikih kmetijah so se prej poprijeli strojev, ker so mogli rabiti velike, ki se gonijo z vprežno ali kako drugo silo. Taki stroji so se takoj pokazali bolj praktični kakor oni, kateri se gonijo z roko; zato so se zadnji le bolj počasi širili. Kmetijske stroje na roko, na pr. mlatilnice, slamoreznice i. t. d., je bilo težko goniti, zato so se ljudje tega dela bali. Postal je pa tudi v tem pogledu bolje, kajti z napredkom v mehaniški vedi so se stroji izboljšali in so postali lažji; tako je na pr. danes komaj polovica tiste sile potrebna za gonjenje mlatilnega stroja, kakor pred 25 leti. Sestavljalci strojev so pri njih sestavi pokladali veliko važnost na tečaje, katerih trenje požre velik del gonilne sile. Da imamo danes tečaje, pri katerih je trenje že do skrajnosti zmanjšano, se imamo največ zahvaliti kolesarski obrti, in to je prišlo na korist tudi kmetijskim strojem. V 15. številki letošnjega letnika „Kmetovalca“ smo popisali nov valjčni tečaj z obročasto pripravo za mazanje, katerega je vpeljala tvrgka Ph. Mayfarth in dr. na svojih mlatilnicah. Ta tvrdka je pa ravno kar vpeljala ta tečaj tudi pri nekaterih modelih svojih slamoreznic, zlasti pa pri tistem, ki je pri nas najbolj razširjen. Podoba 62. kaže slamoreznico z novim tečajem.

Prednost novega tečaja je presenetljiva lahkota, s katero se stroj goni. Ta lahkota prihaja od tod, ker se vreteno ne drgne več ob steno tečaja, marveč teče na valjčkih, ki se sučejo z vretenom vred. Imenovana

tvrdka je pa valjčne tečaje vrhu tega še izboljšala s tem, da jih je obdala z obroči, ki se v spodaj prirejeni posodi namakajo z oljem, katerega pri vrtenju dvigajo, vsled česar olje kapa na valjčke in na vreteno. Kar je olja odveč, se zopet steka v posodo nazaj, in tako se mazanje neprenehoma vrši samo od sebe, ne da bi se porabilo veliko olja.

Prednosti novega tečaja so te-le:

- 1.) Velika lahkota pri gonjenju, vsled katere se prihrani 30–40% gonilne sile;
- 2.) preprosta sestava;
- 3.) samodelno mazanje tečaja;
- 4.) majhna poraba olja;
- 5.) majhni stroški;
- 6.) nemogočnost, da bi se tečaj in vreteno segrela;
- 7.) novi tečaji so dokaj trpežnejši kakor drugi, zlasti so trpežnejši kakor tečaji s kroglijami, kajti kroglja daje vretenu le v eni točki podstavo, dočim jo valjček daje na celi črti, zaradi česar so tečaji s kroglijami primerno manj trpežni;
- 8.) valjčni tečaji se dajo porabiti pri vsakem stroju, bodisi iz katerekoli tvornice;
- 9.) nizka cena v primeri z drugimi podobnimi tečaji.

Živinorejske zadruge.

Glavni odbor naše družbe je v seji 7. t. m. sklenil delovati na to, da se tudi v naši deželi v prosopeh živinoreje prične s snovanjem živinorejskih zadrug. Kakšno je delovanje in osnova takih zadrug, je torej pred vsem potrebno vedeti našim gospodarjem.

Živinorejske zadruge kakor tudi zadruge za vzdrževanje bikov so podvržene zakonu o pridobitnih in gospodarskih zadrugah z dne 9. aprila 1873, št. 70. dr. z., in so torej v marsikakem oziru čisto enako osnovane. Oboje zadruge se morajo priglasiti pri trgovinskem sodišču, da jih vpiše v zadružni zapisnik (register). Upravo oskrbuje v prvi vrsti občni zbor zadružnikov, ki se skliče vsaj enkrat v letu, in pa od občnega zbora izvoljeno načelstvo. Vsak zadružnik mora v zmislu postave vzeti vsaj en zadružni delež. Ker zadruge nimajo namena, da bi pridobivale

denar, in bodo na vsak način prejemale podporo od dežele in drugih v to poklicanih organov, zato se priporoča, da se določi prav majhen zadružni delež,

da se tudi manj premožnim pristop ne oteži; saj je vsakemu zadružniku na voljo dano, če hoče zadrugo podpirati, da vzame več opravičnih deležev. Pri občnih zborih pa ima vendar vsak zadružnik le en glas brez ozira na število njegovih opravičnih deležev.

Seveda se more za plačevanje opravičnih deležev dovoliti tudi rok. Nadalje ima vsak člen, ko pristopi k zadrugi, plačati enkratno pristopnino, ki naj bo tudi kar najbolj nizka. Visokost opravičnega deleža in pristopnine določi občni zbor. Opravični deleži se morejo, ako občni zbor to sklene, obrestovati in se zadružnikom, ki iz zadruge izstopijo, povrnejo; pristopnina pa ostane zadrugi. Odgovornost zadružnikov za obveznosti zadruge je omejena v zmislu zadružnega zakona; v tem se te zadruge razlikujejo od posojilnih zadrug po Raiffeisenu, pri katerih zaveznost ni omejena. Pregledati in sklepati o letnem računu in proračunu zadruge ima pravico občni zbor.

Ne glede na ta, iz bistva zadružne organizacije izvirajoča določila, nanese različnost smotra, po katerem težita obojni zadrugi, in različnost sredstev, ki se morajo porabiti v dosego teh smotrov, da morata biti obe zadrugi z ozirom na njih delovanje v marsičem

različno urejeni. Torej je treba vsako zadrugo posebej presoјati.

I. Živinorejske zadruge. Te naj obsegajo vselej ozemlje enega sodnega okraja. Vsaka živinorejska zadruga more biti ustanovljena samo za rejo enega, določenega plemena; v okraju, kjer se redita dve plemeni, pa moreta biti tudi dve zadrugi, druga poleg druge. Sedež zadruge ni treba da bi bil ravno v poglavitnem kraju dotičnega okraja. Členi zadruge morejo postati le take svojepravne osebe, ki imajo v okraju posestvo v lasti ali v najemu in tam živino

redijo, kakor tudi take svojepravne

osebe, ki so znane kot prijatelji in pospeševalci živinoreje in v okraju prebivajo. Živinorejske zadruge imajo namen,

živinorejo pozvedigovati s požlahtnjevanjem domačih govejih plemen glede na določen smoter živinoreje in

zboljševati razmere v prodaji. Da se sedanje razmere pri živinoreji

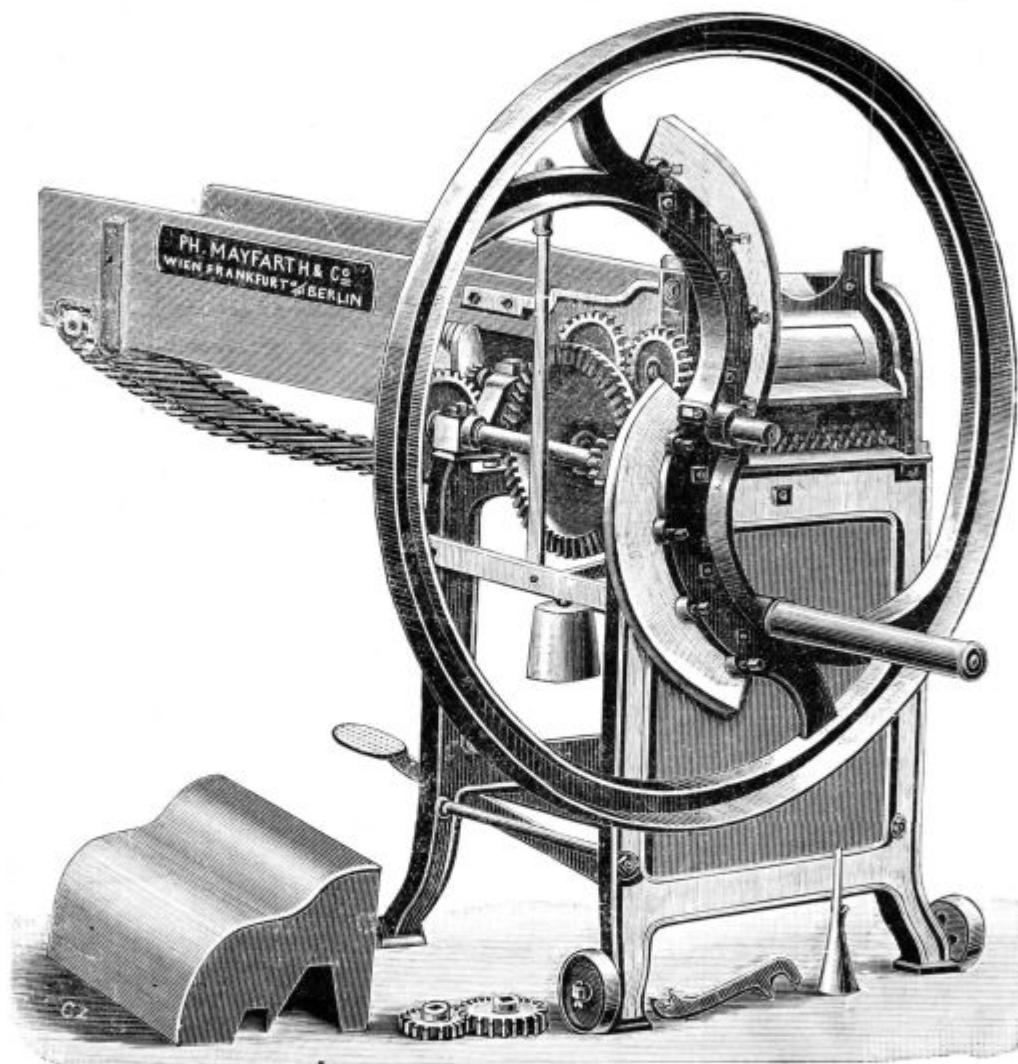
zboljšajo, si mora zadruga jasno predočiti smoter, ki naj se do-

sledno zasleduje, na pr. le kar največja obilnost mleka ali velika,

težka telesnost in dobra pitalnost, ali združene last-

nosti, to je reja take živine, ki je pripravna za mlekarstvo, pa tudi za delo in za pitanje i. t. d. Pri živinskih pasmah, ki se redé na Kranjskem, se bo največ gledalo na združene lastnosti. Izmed pripomočkov v dosego zadružnega smotra so najprej osnova rodovnika in skrbna izbira, pregledovanje plemenskih živalij, ki naj se vpišejo v ono knjigo, nadalje skupna dobava dobrih plemenih bikov. Vrh tega bo mogla zadruga za povzdigo govedoreje še uspešno delovati, da priskrbi skupen poletni pašnik za mlado živino in zadružno zavarovanje živine, da bo pospeševala živalsko kupčijo, vdeleževala se razstav, prirejala predavanja, in še drugače.

Najvažnejše je natančno in vestno vodstvo rodovnika. Rodovnik je glavna knjiga o požlahtnjeni živini zadružnega okraja. V njem se zaznamujejo vsi podatki o zarodu in lastnosti vsake posamezne plemene

Podoba 62.

živali. Vpišejo se v rodovnik le take živali, ki so last kakega zadruženika, katere je ogledala komisija in za vpis v rodovnik sposobne spoznala. Možkega spola živali se ne morejo vpisati, predno niso 18 mesecev stare, ženskega ne pred drugim teletom. Vsaki v rodovnik vpisani živali se knjižna številka in zadružno znamenje vžge v desni rog. Posestniku v rodovnik vpisane živali se na zahtevanje izdajo izpiski iz te knjige v poverilo, da je žival sprejeta v rodovnik in da izkaže rod potomcev te živali. Tudi ima vsak zadružnik pravico, vsak čas pogledati v rodovnik. Vodja rodovnika je člen zadružnega načelstva; on je pravi, strokovni poslovodja zadruga. Od tega, ali on svoj posel pravilno in natančno opravlja, ali svoje naloge skrbno in izvedeno izvršuje, je večinoma zavisno prospevanje zadruga. Za vodje rodovnika naj se torej izvolijo le vestni in zanesljivi možje, ki morajo biti tudi dobri poznavalci živine. Živali za sprejem v rodovnik ogleda komisija, katero izvoli načelstvo in ki mora biti sestavljena seveda iz dobrih poznavalcev živine; predsednik komisije je vodja rodovnika. Da bo imel rodovnik trajno vrednost, ni dosti, da se živali samo ogledajo in vpišejo v rodovnik, temveč se mora prvi vpis popolnjevati z vsemi prilogami glede teh živalij. V ta namen dobe zadružniki za živali, ki so sprejete v rodovnik, posebno hlevno knjigo, v katero redno zapisujejo potrebne podatke.

Nič manj vredna ni dobava dobrih plemenih bikov za živali ženskega spola, ki so vpisane v rodovnik. Seveda nastane potreba le tamkaj, kjer posestniki krav, vpisanih v rodovnik, še nimajo brezmadežnih v rodovnik vpisanih plemenih bikov. Kjer ni teh, ali vsaj ne dosti, je mogoče, bike dobiti na dvojen način, in sicer ali bike nakupimo, in so potem last zadruga ter jih oddamo kakemu posestniku v rejo, ali pa tako, da kak zadružnik dá svojega bika na razpolaganje za krave, ki so vpisane v rodovnik. Posestnik, ki ima bika, vodi plemenitveno knjigo in izda po vsaki plemenitvi plemenitven listek.

Če je v kakem kraju ali občini najmanj 50 krav sprejetih v rodovnik, tedaj je posestnike teh živalij pripoznati za krajni oddelek zadruga, in imajo pravico zahtevati, da jim zadruža priskrbi sposobnega bika. Krajni oddelek ima tudi pravico, voliti enega člana v pregledovalno komisijo, kateri sodeluje pri tej komisiji, če ima ta kaj opravka v dotičnem krajnem oddelku. Rodovnik pa je za ves zadružni okraj le eden.

Ustanovi naj se živinorejska zadruža le tedaj, če se oglasi toliko členov, ki redé kako domače pleme, da se more koj spočetka vzdrževati vsaj en zadružni bik; dalje, ako je dobiti za načelstvo, zlasti za vodstvo rodovnika sposobnih oseb.

II. Zadruga za vzdrževanje bikov. Z ozirom na ožji namen teh zadrug je tudi njih organizacija preprostejša kakor pri živinorejskih zadrugah. Zadruga za vzdrževanje bikov obsegajo okoliš ene občine. Njih namen je, zboljševati govedorejo s skupno dobavo in z vzdrževanjem dobrih plemenih bikov v zadostnem številu. Pri teh zadrugah gre večinoma le za to, da se dobé za krave in telice v občini sposobni biki dobrih lastnostij. Živali ženskega spola se ne odbirajo, tudi pregledovanje ter vodstvo rodovnika in hlevnih knjig odpade pri teh zadrugah. Vsak v občini stanujoč posestnik krav in telic more postati člen te zadruga. Zadružni biki se oddado v vzdrževanje s pogodbo; kdor ima bika, vodi plemenitveno knjigo in izdaja plemenitvene listke.

Zadruga za vzdrževanje bikov so pripravne zlasti za one kraje, ki niso pravi plemenski okoliši in kjer je živinoreja še na nizki stopnji, tako da bi ustanovitev pravih živinorejskih zadrug sedaj ne imela pomena. Seveda bi bila tudi naloga teh zadrug, da bi z daljšo porabo dobro izbranih plemenih bikov tistega plemena živinorejo kakega kraja toliko zboljšale, da se dobi enotna živina, ustrežajoč določnemu namenu porabnosti; potem bi bil tudi čas, navadno zadrugo za vzdrževanje bikov preosnovati v popolnejšo živinorejsko zadrugo.

Ustanovi naj se zadruža za vzdrževanje bikov le tedaj, če se oglasi toliko zadružnikov, da je mogoče koj spočetka vzdrževati vsaj enega zadružnega bika. Navadno bodo zadruga za vzdrževanje bikov potrebovale za nakup bikov podporo; v ta namen so na razpolago zneski, katere država in dežela vsako leto dovolita za nakupovanje bikov, pa tudi oni pripomočki, ki se bodo v podporo živinorejskih zadrug in zadrug za vzdrževanje bikov še posebej dovolili. Zadruga za vzdrževanje bikov se morejo torej od slučaja do slučaja s prošnjo obrniti do deželnega odbora ali c. kr. kmetijske družbe, ktera bodeta takim prošnjam, kakor daleč bodo segala omenjena, na razpolago dana sredstva, gotovo po mogočnosti ustrezala.

Prvi pridelki pri poskusih z večletnimi mešanicami detelj in trav.

Najboljšim krmskim rastlinam, kar jih imamo, moramo prištevati lucerno ali nemško deteljo. Kjer nam ta rastlina dobro uspeva, tam se še najlaže izhaja brez travnikov. Ona trpi v ugodnih krajih po 6 pa tudi po več let in daje pri dobrem oskrbovanju leto za letom tako bogate košnje in tako dobro in tečno krmo, kakor nobena druga detelja. Kosimo jo po 4- do 5krat na leto, od zgodnje pomladi do pozne jeseni. Zaradi tega se tudi prav posebno priporoča za zeleno krmiljenje živine.

Lucerna pa ne raste povsodi enako dobro. Mnogi kraji niso za njo, bodisi da ji zemlja in njena lega ne ugaja, bodisi da je kraj v obče premrzl, in neugoden za njeno pridelovanje. V takih krajih, kjer lucerna noče dobro storiti, je prav, da pridelujemo namestu nje večletne mešanice detelje in trav, mešanice, ki ne trpe samo 2 leti, ampak 4 do 6 let. To se priporoča zlasti v krajih, kjer primankuje travnikov in se je treba navzlic tej neugodni okolščini pečati v večji meri z živinorejo, da se v gospodarstvu dosežejo boljši dohodki.

V poskušališču kmetijske šole na Grmu delajo tudi poskušnje z večletnimi mešanicami, da se do brega spozna vrednost takih setev in pripravnost posameznih trav in detelje za sestavo takih mešanic.

Za te poskušnje so se odločile 3 grede po 25 m² velike in so se obsejale na naslednji način.

Na prvi gredi je vsajena sama lucerna, na drugih dveh pa različno sestavljeni mešanici detelj in trav, pripravni za večletno rabo na ilovnati zemlji. Za obe mešanici se je vzelo približno 33 %, razne detelje in 77 % različnih trav, torej tista množina, ki se priporoča za setve, ki imajo dajati po 4 do 6 let dobre košnje. Pri drugi mešanici se je pa vzelo — tudi za poskušnjo — dokaj več semena kakor pri prvi.

Porabile so se naslednje množine semena:

Na I. gredi:

7 $\frac{1}{2}$ dg lucerne (za 1 ha 30 kg)

Na II. gredi:

0.75 dg	domače detelje	(za 1 ha	3	kg)
0.50 "	bele	" " "	2	"
0.62 ₅ "	švedske	" " "	2.50	"
1.25 "	pasje trave	" " "	5	"
3.— "	visoke pahovke	" " "	12	"
1.50 "	angleške ljulike	" " "	6	"
0.75 "	laške	" " "	3	"
0.75 "	mačjega repa	" " "	3	"
1.50 "	travniške bilnice	" " "	6	"

Na III. gredi:

1.50 dg	domače detelje	(za 1 ha	6	kg)
0.50 "	bele	" " "	2	"
1.25 "	švedske	" " "	5	"
2.50 "	pasje trave	" " "	10	"
3.— "	visoke pahovke	" " "	12	"
1.50 "	angl. ljulike	" " "	6	"
1.— "	zlate pahovke	" " "	4	"
1.25 "	mačjega repa	" " "	5	"
2.— "	travniške bilnice	" " "	8	"

Obe mešanici sta sestavljeni iz 3 vrst detelj in 6 vrst trav, toda s tem razločkom, da je v prvi mešanici tudi laška ljulika, v drugi pa namesto laške ljulike zlata pahovka.

Zemlja za setev je bila slično pripravljena kakor za dveletno mešanico (glej „Kmetovalca“ št. 22. na strani 170.), in se je cela setev tudi slično izvršila.

Uspehi teh poskusov so bili letos naslednji: Lucerno smo kosili štirikrat, mešanice pa po trikrat. Nakosile so se te-le množine:

Na I. gredi:

v 1. košnji	49	kg	zelene lucerne
v 2. "	32	"	"
v 2. "	26 $\frac{1}{2}$	"	"
v 4. "	7 $\frac{1}{2}$	"	"

Skupaj 115 kg

Na II. gredi:

v 1. košnji	82	kg	zelene mešanice	Na III. gredi:
v 2. "	29	"	"	69 $\frac{1}{4}$ kg zel. meš.
v 3. "	12 $\frac{3}{4}$	"	"	37 $\frac{3}{4}$ " " "
				8 $\frac{3}{4}$ " " "

Skupaj 123 $\frac{3}{4}$ kg115 $\frac{3}{4}$ kg

Prve košnje so bile pri mešanicah izredno bogate, brez dvoma vsled obilne vlažnosti v letošnji pomladi, ki je travam dokaj bolj ugajala kakor detelji.

Ako preračunimo zeleno krmo na suho in računamo na okroglo, da se je zelena krma usušila v obče za 75 %, potem znaša ves pridelek

na I. gredi:

28 $\frac{3}{4}$ kg suhe lucerne

ali za 1 ha:

115 q suhe lucerne

na II. gredi:

30.95 kg suhe mešanice

ali na 1 ha:

123.75 q suhe mešanice

na III. gredi:

28.93 kg suhe mešanice

ali na 1 ha:

115.75 q suhe mešanice

Ti pridelki nam kažejo, da so dale te mešanice letos deloma ravno tako bogate pridelke kakor lucerna, deloma pa še boljše.

Razen tega nas uče ti poskusi še naslednje:

1.) Take večletne mešanice dajejo v obče dokaj bogatejše košnje kakor travniki; dočim kosimo travnike redno po dvakrat na leto, nam dajejo prav sestavljene mešanice po tri košnje na leto.

2.) Take mešanice nam dajejo tečnejšo krmo, ker obstoje iz najboljših trav in detelj.

3.) Na III. gredi je dala mešanica manj pridelka kakor na II. gredi, dasi se je na tej porabilo manj semena. To je pripisati laški ljuliki, ki je dala na II. gredi prav lepo košnjo. R.

Uničevanje plevela z umetnimi gnojili.

Da se poviša sirovi in čisti dohodek na polju, se mora v prvi vrsti uničevati plevel. To je povsem naravno, kajti vsak misleč kmetovalec si bode mislil: prvič jemlje plevel zemlji ravno tako redilne snovi, kakor vsaka druga rastlina, drugič pa plevel zaduši, ako ga je mnogo, na njivi druge tu rastoče rastline. Plevel odtegne kulturnim rastlinam prostor in s tem tudi važen pogoj rasti, namreč zrak in svetlobo. Tak, pač pogosto nahajajoči se in zato tem škodlivejši plevel je n. pr. grenkuljica. V „Landbote“ piše Küster, kralj. ekonomijski svetovalec na Falkenbergu, okr. Lukava, o uspešnem uničevanju tega plevela naslednje:

V prvem desetletju svojega gospodarjenja tukaj sem moral mnogo prestat v onih letih, v katerih je grenkuljica vidno prospevala. Začetkom petdesetih let je prišla doba, s katero so se vpeljala v trgovino koncentrovana gnojila. Kakor hitro sem se prepričal, kakšen skoraj nepričakovano ugoden uspeh imajo umetna gnojila na moja od narave precēj revna tla, sem jih rabil v primeroma precēj veliki množini. Čez malo let sem prišel tako daleč, da sem na svojem posestvu smel z nepričakovanim uspehom saditi tudi sadje, ktero stavi večje zahteve do zemlje, kakor pšenica in ječmen. Z isto dobo je zginila tudi nadloga, ktero je prej povzročala grenkuljica; zato pa tudi trdim, da je ravno strokovnjaška in umna poraba umetnega gnoja ono sredstvo, s katerim se da zljajšati omenjena nadloga.

To je lahko raztolmačiti. Na boljše obdelanih tleh se razvije kulturna rastlina prej in hitreje izpodrine plevel, ki je zrastel z njo, tako da se slednji ne more popolnoma razviti, da torej vsaj kaljivega semena ne more delati. Kako resnična je ta trditev izvedenega gospodarja, lahko vsak skusi na svojem polju. Marsikdo je že prepričan o blagoslovu umetnega gnoja, in jaz bi z ozirom na letošnjo nadlogo po grenkuljici še opomnil: Grenkuljica je osobito škodljiva jarini — ječmenu in ovsu — volčjemu bobu in ajdi. Na njivah, z repo in krompirjem obsejanih, moremo grenkuljico uničiti z motiko, v ozimini pa sploh ne raste, ker je proti mrazu zelo občutljiva in jo na pomlad, ako kali tu pa tam kaka rastlinica, zaduši rež pa pšenica. Vsa drugačna pa so v mnogih krajih z ječmenom in ovsom obsejana polja. Tu grenkuljica dostikrat raste in cvete tako bujno, da bi človek od daleč mislil, da ima pred seboj cvetoče ogrščično polje; ako se približamo, pokaže se nam z jarino obsejano polje; oves je pa tako slab in rumenozelen kakor grenkuljica sama. Osobito vidimo to povsodi tam, kjer se oves še vedno seje kot zadnji sad, kjer se torej oves seje s polno zavestjo po različnih vrstah žita in drugega zrnja, kteremu je bilo morda tudi slabo gnojeno, da izmolze še zadnjo moč iz tal, predno se dotični kos iznova gnoji. Take razmere nahajamo na južnem in zahodnem Nemškem pri

starem kakor tudi zboljšanim natriletnem obdelovanju polja, v severni in srednji Nemčiji pri mnogem nenaravnem, dolgem kolobarjenju, tudi visoko na severu v Meklenburgu in Šlezvik-Holštajnu, kjer se nahaja še čredinstvo. Po vseh teh krajih se slednjič najdejo z ovsom obsejane njive kot bujna grenkulčica. Ali ravno pri ovsu se izplača poraba umetnih gnojil skoraj bolje kakor pri vsakem drugem sadu. Tekočega poletja so gnojili v Hornu na peščenici šestega in sedmega reda naravnost ovsu, kateri je bil sejan na krompirišče, pognojeno s hlevnim gnojem; porabilo se je dvajset funtov v vodi raztopne fosforove kisline in deset funtov dušika, deloma kot amonijakov superfostat, deloma kot superfosfat in čilski soliter; oves je bil prav izvrsten in so ga gotovo pridelali 11—12 stotov na oralu. Sosed je tudi sejal oves, in sicer za ovsom. Lanski je bil slab, letošnji pa gotovo ni dal četrtega zrnja; oslabil je. Grenkulčica je bila v začetku na obeh posestvih; ali prvi, z umetnim gnojem gnojeni oves se je držal dobro. Močno temnozelen, s širokimi listi in s krepkimi bilkami je zatrl grenkuljico. Na sosedovi njivi je bilo nasprotno. Kmetovalec je seveda dolžil grenkuljico in vreme, da iz ovsu ni hotelo biti nič. Pa roko na srce; koliko drugih ravna ravno tako! In vender je pomoč tako blizu in se lahko dobi, kakor se razvidi iz predstojećih vrstic.

Ako se rabi fosforova kislina in dušik v umetnih gnojilih za gnojenje jarine, je zljajšano uničevanje škodljivega plevela in pomaga k obilnemu pridelku. Kar pa velja o jarem žitu, isto se sme trditi tudi o bobu in ajdi.

Precepljevanje sadnega drevja.

Skoro v vsakem vrtu so drevesa, ki rodé malo-vredne, komaj za sadjevec poraben sad, ali so pa malo rodovitna in ne zaslužijo prostora na katerem stojé. Ako taka drevesa niso prestara, in sicer jablane in hruške ne nad 30—40 let, drevje koščičastega sadja ne čez 15—20 let, in ako so na deblu in vejah še zdrava, torej ne trhla, luknjičasta in votla, potem naj se precepajo z boljše ugajajočimi, rodovitnimi in odpornimi, našim hribom in dolinam prikladnimi vrstami namiznega in gospodarskega ali moštnega sadja.

V ta namen se morajo taka drevesa, dokler še niso muževna, v kroni zelo pomladiti ali močno prirezati, tako namreč, da od vej odpadeta dve tretjini in ostane le ena tretjina. Pri takem prirezovanju je paziti na obliko krone; pri jablanah naj se vzgaja visoka okrogla oblika, pri hruškah pa piramida.

Zaradi tega sa izbere in prireže najprej vrh, ki ostane nekoliko daljši, potem pa se primerno gornjim oblikam krone po vrsti prirežejo veje. Veje, ki naj se precepajo, ne smejo biti predebele in premočne, oziroma, cepilno mesto ne sme imeti prevelikega premera; zakaj precepljevanje se toliko zanesljivo posreči, čim mlajše veje se precepajo. Zato naj veje, kjer se cepijo, pri jablanah ne merijo nad 5—6 cm, pri hruškah 7—8 cm in pri koščičastem sadju ne nad 3—4 cm v premeru. Pri precepljevanju velikih dreves dajemo torej prednost tanjšim vejnim delom, skrbimo pa za zadostno število takih vej, da dobimo kmalu zopet polno krono; debeli in nepotrebni vejni deli se odstranijo. Ako pa imamo precepiti velika drevesa, katerih veje imajo na cepilnem mestu večji premer kakor je bilo gori povedano, potem pa jih za to leto samo pomladimo, in precepimo šele drugo leto najmočnejše in naj-

priklanejše mladike letošnje rasti. Drevesom, ki še niso 10 let stara, se morajo pri prirezovanju krone pustiti nekatere veje, ki odvajajo nepotrebni sok, s čimer se zabrani preveliko zastajanje soka, da drevo ne usahne. Starejša drevesa imajo itak nekaj nizdol visećih vej, ki za prihodnjo krono in za precepljevanje niso pripravne; tri take veje, ali ob zelo veliki kroni še več, se odberejo za odvodne veje, ki se ne skrajšajo in se šele v prihodnjih letih, ko se je vcepljena vrsta že dovolj razrastla, polagoma odzamejo. Če se ravna s tako previdnostjo, se lahko največja drevesa precepajo brez nevarnosti.

Dočim je mogoče mlada, šele sajena drevesa precepiti tudi z očesom, se starejša drevesa z vejami čez 4 cm v premeru cepijo v stransko zarezo (sklad) (marchija-aprila) slabejše veje pa za kožo (sredi aprila—začetkom maja).

Ako nam torej kako drevo po svojem obrodku iz tega ali onega vzroka ne ugaja, tedaj le hitro na delo; precepimo je z drugo, znano, dobro vrsto. V nekterih letih nam bo donášalo primeroma toliko kron, kolikor nam donáša zdaj vinarjev.

Nobeno drugo delo nam porabljanega časa in truda tako hitro ne poplača, kakor ravno precepljevanje, s katerim moremo svoje, pogosto slabo drevje zboljšati v kratkem času, da imamo od njega trajno večji dobiček.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 172. Imam jako debelega, 18 mesecev starega jorkširskega mrjasca, ktere ga hočem zaklati. Nekteri mi svetujejo, naj te precej naredim, drugi mi pa svetujejo, naj dam mrjasca prej rezati, češ da ima meso nerezanega mrjasca slab duh. Kaj mi svetujete?

Odgovor: Da bi imelo meso nerezanega mrjasca slab duh, je zelo razširjena bajka, na kateri ni nič resnice. Znano nam je celo, da klavci iz tega vzroka mrjasca režejo predno ga zakoljejo. Sami morate priznati, da je to neumnost, kajti če ima mrjasec res kak duh v mesu, mu ga s tem gotovo ne odzame, če mu kratko pred smrtjo odrežete spolovila. Res je pa, da ima starejša možka plemena žival vedno bolj grobo in manj okusno meso kakor rezana.

Vprašanje 173. Ali so oljkove tropine (moglíce) tudi dobra klaja za molzne krave in teleta, koliko redilnih snovij imajo v sebi in ali so boljše kakor otrobi? (A G, v D.)

Odgovor: Oljkove tropine so prav dobro močno krmilo za krave in za teleta. Te tropine imajo v sebi povprečno 6 % beljakovin, 13 % tolščobe, 60 % dušika prostih spojin, 7 % rudninskih snovij in 14 % vode. Oljkove tropine so glede beljakovin za polovico slabše kakor pšenični otrobi, a glede tolščobe štirikrat boljše, tako da jih smemo glede njih vrednosti staviti v isto vrsto kakor otrobe.

Vprašanje 174. Led, ki se je naredil ta mesec na sadnem drevju, je povzročil silno veliko škodo. Vsled ledove teže so se veje lomile ali odkrehovale. Kaj je početi s tako poškodovanim drevjem? (J D, v M.)

Odgovor: Če so zlomljene veje take, da je še upsti iz ostalega konca kaj vrednih poganjkov, potem je zlomljeno vejo na konci lepo gladko prirezati, kakor tudi rane na deblu od odkrehnjekih vej. Nastale rane se potem zamažejo, in sicer manjše s cepilno smolo, večje pa z drevesno mažo, obstoječo iz ila, kravjaka in krvi.

Vprašanje 175. Ali je dobro, če se na travnikih, ki se namakajo, pusti voda tudi čez zimo? (K T, v Z.)

Odgovor: Kot pravilo pri namakanju velja, da je nekaj časa pred zmrzovanjem treba prenehati z namakanjem zato, da se zemlja nekoliko osuši, predno zmrzne. Če nas pa prehitijo hud mraz, je pa treba naprej namakati, dokler mraz ne odneha, oziroma, dokler ne pride sneg. V mesecih decembru, januariju in februariju je škodljivo namakati, kajti, ako se naredi na vrhu ledena skorja, se pod njo zaduši rušina.

Vprašanje 176. Moji psi so postali vsi grintavi, ne da bi bili poprej kaj bolni. Kaj je temu vzrok, **kako grinte pregnati; ali so nalezljive?** (J. V. v Ž.)

Odgovor: Grinte na psu, kakor tudi na drugih živalih in na človeku, povzroči mala živalca, ki se imenuje pršica ali grinja, pri kuretnini kurjenec. Grint je več vrst, ki žive na različnih živalih, in nekatere prenese tudi žival na človeka in narobe. Grinte so na vsak način prav zelo nalezljive. Vaše mnenje pa, da je psica dobila grinte na mestu, kjer je par let poprej enkrat ležal grintav pes, je napačno, kajti pršica, ki povzroča grinte, ostane na vlažnih tleh le kake 4 tedne živa, ako pade raz žival, na suhih tleh se pa kmalu posuši in pogine. — Brez pršice torej ni grint in vsaka reč, ki pršice umori, ozdravi grinte. Grintava žival se tako le zdravi: Naprej jo dobro namaži z navadnim milom ter pusti milo 24 ur na nji. Čez 24 ur žival skoplji ali izmij z gorko vodo ter garje po možnosti odstrgaj, na pr. s kako ploščevinasto metlo. Še le za tem prični rabiti sredstva, ki pršice umore. Prav dobro tako sredstvo je petrolej, a po njem žival rada dlako izgubi. Boljša je zmes iz olja in iz kreozota, in sicer del kreozota na 10 do 30 delov olja, in sicer tem več kreozota, kolikor silnejše so grinte.

Vprašanje 177. Moje letošnje vino je sedaj postalo na enkrat grenko in tako zoprno, da ga ni moč vživati. Posoda je bila čista in vino ni ne bumfasto, ne plesnivo. Kaj je vzrok tej grenkobi in **kako ozdraviti grenko vino?** (Fr. B. v O.)

Odgovor: Grenkoba tega vina izvira od bolezni, ki jo povzročijo glive. Grenkost vina je sama na sebi bolezen, in še do danes nikakor ni določeno, če ni le druga oblika bolezni, katero imenujemo zavrelico. Zgrené najraje črna vina in zlasti ona, ki so narejena iz raznih vrst „pinota“ ali burgundca. Sloveči kemik Pasteur, ki je do sedaj edini to bolezen natančneje preiskaval, pravi, da ni nobene pomoči za tako obolelo vino, pač pa se da bolezen ustaviti v svojem pričetku, če se vino segreje do 60° C. Vsekakor je pa grenkoba sorodna zavrelici, zato o njej velja vse ono, kar o tej. Vzroki bolezni so: Napačno in površno ravnanje z vinom v začetku, zaduhle, nikdar snažene in zračene kleti, nezdrava posoda in pred vsem prerediti in prepozno pretakanje (presnemanje) vina raz drože. Grozije, ki je bilo vsled deževja ob trgatvi razpoklo in nagnilo, tudi povzroča to bolezen. Ob pričetku se da zavrelica ustaviti z močnim žveplanjem ali še bolje s segretjem (pasterizovanjem) na 60° C, potem se dodene na 100 listrov 100 do 200 gr čiste vinske kisline, in slednjič se vino z želatino očisti. Grenko vino se za kis ne da porabiti, ker grenkoba postaja vedno silnejša in bi ravno tako kis naredila neužitno. Najbolje je, grenko vino čim prej skuhati za žganje, a najbolje je, z umnim kletarstvom sploh vse te bolezni preprečiti.

Vprašanje 178. Ali se orehovo drevje sme obrezati in kdaj? (F. V. v S.)

Odgovor: Na tak način, kakor se obrezujejo druga drevesa, se orehi nikdar ne obrezujejo, ker tega kronina rast nikakor ne zahteva. Da bi se pa oreh ne smel obrezovati, to je kaj napačno mnenje. Oreh prenese obrezovanje kakor vsako drugo drevo, samo o pravem času se mora izvršiti. Obrezovati se sme samo tedaj, kadar počiva, torej od tedaj, ko smo ga oklatili, pa do meseca februarija. Zato naj se orehi obrezujejo

le jeseni. Pri obrezovanju močnejših vej se mora vsikdar skrbno paziti na to, da se rana dobro zamaže, ker to drevo rado globoko gnije. Če orehi zmrznejo, kar se pripeti le spomladi, se suhe veje odrežejo še le jeseni. Pomniti pa je treba, da se orehovo drevo z obrezovanjem ne da pomladiti.

Vprašanje 179. Imam pogozden prostor, na katerem je posajeno drevje prav dobro uspevalo, a sedaj je preti zatreti robida. Konec lanske zime sem skušal robido izkopati, a čez leto se je zopet silno razrastla. **Kako se robida v gozdu zatre?** (J. P. v A.)

Odgovor: Z izkopavanjem robide boste imeli silno veliko dela, a prav malo uspeha. To vse se da lažje hitreje in zanesljiveje doseči na drug način. Porežite konec julija ali v pričetku avgusta robidi stebelca prav pri tleh, in videli bode, da je bode drugo leto komaj še četrtinko, kar je je zdaj. Ako potem še to porežete, ne bode več rastle.

Vprašanje 180. Imel sem še nekaj krompirja in več repe, ki ni bila še shranjena na varen kraj, vsled česar je vsa ta sirovina zmrazilo. Pri nas trdijo, da je **zmrzla sirovina škodljiva krma.** Ali je to res? Ali se da kaj popraviti, da se vendar more pokrmiti? (G. P. v D.)

Odgovor: Ako hočemo zmrazilo sirovino pokrmiti, je potrebno, da jo razsekamo na kosce in polijemo s toplo vodo tako, da pri polivanju nobenega kosca ne prezremo. Če sirovino skuhamo, jo smemo brez vse skrbi pokrmiti. Glavna skrb gospodarjeva naj je ta, da govedo nobenega zmrzlega kosca ne dobi v želodec, kjer bi enako ledu kaj neugodno vplival na želodec, močno ga ohlajajoč. Če je take sirovine, na pr. repe, obilno, je najbolje zrezati jo ter jo enako zelju potlačiti v posodo ali jamo, v ta namen pripravljeno, od koder se je na dan vzame le toliko, kolikor se je sproti porabi.

Vprašanje 181. Od kod pride, da se v kad dejano **zelje noče dovolj skisati**, da postane mehko v zliče pravilnemu ravnanju?

Odgovor: Kadar se zrezano zelje v kadi spreminja v kisló zelje, se vrši mlečnokisló kipeenje. To kipeenje naredo glive, ki spreminjajo sladkor in druge njemu enake ogljikove spojine v mlečno kislino. Da se pa te glive množe, jim je za živež treba raznih beljakovin in fosforovih spojin. Ob mlečnokislém kipeenju pa nastajajo razen mlečne kisline tudi plini, kateri ravno dvignejo kisajoče se zelje. Da se zelje ne skisa, je torej lahko vzrok ali pomanjkanje sladkorja, oziroma ogljikovih hidratov v zelju, ali pa, ker je beljakovin vedno dovolj, pomanjkanje fosforovih spojin. Vaše poročilo v katerem sami pravite, da se letos zelje ni dvignilo, kaže, da se iz tega ali onega vzroka kipeenje ni moglo vršiti. Pomanjkanje sladkorja in ogljikovih spojin v zelju zakrivi neprimerno vreme, zlasti deževno in premalo toplo, in kakor za vino ni vsako leto ugodno, tako tudi ne za zelje. Pomanjkanje fosforovih spojin, ki je skoraj gotovo pri Vas pravi vzrok, da se zelje ne skisa, je pa nasledek pomanjkanja fosforovih spojin v zemlji, oziroma v gnoju. V naši zemlji pomanjkuje teh spojin vedno bolj, ker jih tej jemljemo z obdelovanjem, a nihče ne skrbi za njih nadomestitev, dasi jih je i tako že od narave malo v njej. Prepričani smo, da bi se Vaše zelje raje kisalo, če bi bili gnojili s kostno moko, ki ni nič drugega kakor fosforovokisló apno. V Vašem zelju se torej iz tega ali onega vzroka ni moglo vneti dovolj močno mlečnokisló kipeenje, in pritisnilo je morda maslenokisló in gnilo kipeenje, ki je naredilo zelje mehko. To je naše mnenje o Vašem zelju. — Vprašali smo pa v Ljubljani znanega gospoda, ki izdeluje in izvažá zelje na debelo. On nam je rekel to: Premalo kisló postane zelje, če je pozno zrezano, malo zmrazilo, če je v shrambi premrazilo, ako se premalo ali nič ne soli in prekmalu načne. Mehko pa postane zelje, če je premalo težko obloženo, prezgodaj zrezano in pozno rabljeno. Tako zelje se nekoliko popravi, če je ko-

likor mogoče stisnemo, da iz njega izgine mokrota, in je potem s soljo naredimo okusnejše.

Vprašanje 182. Od kod pride, da dobijo kokoši pozimi piko, in sicer pri meni večina, dasi imajo nad hlevom gorek kurnjak in dobro krmo? (F. T. v G.)

Odgovor: Pika je kužna bolezen perutnine ter nastopi najprej kot katar na sluznih kožicah v nosu, kljuno in požiralniku. Pozneje obole tudi sluzne kože črij, sapnika, pluč in črev. Na jeziku in na željustih, na požiralniku in sapniku se nabira bel, siru podoben krupen eksudat, ki ovira požiranje in dela bolečine. Če se ta eksudat v 4—6 dneh ne oogni in ne odpade, potem se strdi, in kokoš pogine, ker ne more ne jesti, ne dihati. Bolezen se pokaže tudi na očeh in na roži, ki postane snetjava. Pika se zdravi s tem, da se odstrani beli eksudat ter zmiva z vodo, v kateri je 1—2 % raztopljenega peklenskega kamna. Če je eksudat tudi v nosu, je tudi vanj treba brizgati to vodo. Priporočajo tudi eksudat odstrgati, odstrgana mesta namazati s peklenskim kamnom in potem v kljun iz nosnice brizgati po dvakrat na dan enoodstotno karbolno vodo — Mazanje jezika, željustij in nosnic z oljem olajša dihanje. Prva reč pa vedno ostane, to bolezen sploh preprečiti. Ker je pika silno kužna bolezen, naj se zdrave živali takoj ločijo od bolnih. Gnoj iz okuženega kurnjaka naj se sežge, a kurnjak naj se cperje z vročim lugom. Še zdravim živalim naj se daje polodstotne karbolne ali pa silicilne vode, da se bolezen odvrne.

Gospodarske novice.

* Današnja številka je zadnja v tem letu, prihodnja izide 15. dne januarija l. 1900. Še enkrat prosimo vse tiste, ki ostanejo še dalje družbeni udje, oziroma naročniki „Kmetovalčevi“, ki pa niso še plačali letnine, oziroma naročnine, naj jo izvolijo proucej plačati. Prvo številko prihodnjega letnika pošljemo brez izjeme vsem dosedanjim prejemnikom, zato pa prosimo, naj prve številke nihče ne vrne, čeprav prestane biti ud ali naročnik, ker drugo številko pošljemo brez izjeme samo tistim, ki do tistega časa plačajo letnino, oziroma naročnino.

* V mlekarški tečaj na kmetijski šoli v Šmihelu na Tirolskem, ki se prične 9. januarija pr. l. in ki bo trajal 8 tednov, odpošlje c. kr. kmetijska družba kranjska na svoje stroške pet mladeničev Kranjcev.

* Nove podružnice c. kr. kmetijske družbe so se osnovali v Šentjanžu na Dolenjskem in v Ložah ter na Planini v Vipavski dolini.

* Umetna gnojila ter močna krmila ima družba vedno v zalogi, in sicer po cenah, objavljenih na zadnji strani te številke

* Spušcalne liste, ktere dobé posestniki kobil, ki vodijo svoje živali k cesarskim žrebcom, naj odslej bolje hranijo, kajti, če jih izgube in jih potem potrebujejo pri premovanjih ali dirkah, bodo mogli druge dobiti le iz Gradca od c. kr. žrebčarskega depota, proti plačilu pristojbine, ki je nastavljena za vsak list na 1 krono.

* Vpeljava kronske veljave kot deželne veljave pri finančnih uradih. V zmislu § 1. III. dela cesarske naredbi z dne 21. septembra 1899, drž. zak. št. 176., stopi s 1. januarijem 1900 na mesto avstrijske veljave s postavo z dne 2. avgusta 1892, drž. zak. št. 126., določena kronska veljava kot edino zakonita deželna veljava. Vsled tega določa § 9. splošnega predpisa za c. kr. finančne oblasti, urade in blagajne, potem za c. kr. računске in prigledne organe, ki ga

je izdalo c. kr. finančno ministerstvo v svrhu izvršitve III. dela omenjene cesarske naredbi z odlokom z dne 16. novembra 1899, št. 8112, (ukazu finanč. minist. LXVI. kos) da se imajo c. kr. oblasti in uradi počenši s 1. januarijem 1900 pri vsem notranjem in vnanjem uradovanju posluževati izključno le kronske veljave. Novčne vsote so torej v vseh za notranjo ali vnanjo službo namenjenih spisih navajati v kronski veljavi ter se je pri tem brez izjeme držati načela, da se ima državno zaračunjevanje vršiti izključno le v kronski veljavi, in da morajo biti tudi v odredbah in naznanilih, izdanih za občinstvo, tako tudi v vseh odlokih in nalogih, strankam namenjenih, denarne vsote izražene v kronski veljavi. Na to se opozarjajo zlasti davčni zavzanci z opombo, da je treba počenši s 1. januarijem 1900 tudi v vseh tiskovinah, ki jih je treba izpolniti, kakor na pr. v napovedih za osebno dohodnino in rentnino, potem v napovedih o najemninških dohodkih denarne vsote navesti v kronski veljavi.

* Prispjevki za cesarja Franca Jožefa I. zaklad za stare, zveste posle: Frančišek Kankelj, posestnik v Godoviču, 60 h; Andrej Remškar, posestnik na Brezovici, 2 K; Josip Mrhar, trgovec v Dolenji Vasi (28), 1 K; Ivan Kromar, posestnik v Dolenji Vasi (34), 40 h; Neimenovan 50 h; Lončar 20 h; Anton Pauser, trgovec v Dolenji Vasi, 1 K; Frančišek Višnikar, c. kr. dež. sodnijski svetnik v Ribnici, 2 K; Frančišek Pirker, trgovec v Ribnici, 1 K; Frančišek Picek, trgovec v Ribnici, 1 K; Andrej Peterlin, trgovec v Ribnici, 80 h; Štefan Tomšič, nadučitelj v Ribnici, 20 h; Ivan Lovšin, posestnik v Otavici, 40 h; Ivan Ile, posestnik v Gorenji Vasi, 1 K; Ivan Rus, posestnik v Ribnici, 20 h; Ivan Lovšin, trgovec v Ribnici, 1 K; Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, 1 K; Frančišek Češarek, posestnik v Ribnici, 40 h; dr. Teodor Rudešch, grajščak v Ribnici, 2 K; Frančišek Dolinar, dekan v Ribnici, 2 K; Anton grof Barbo, grajščak v Rakovniku 2 K; Ludovik Koračin, posestnik v Mirni, 1 K; Josip Schuller, trgovec v Mirni, 1 K; Anton Kastelic, posestnik v Mirni, 40 h; Ferdinand Dolar, grajščak v Kotu, 40 h; Frančišek Knez, posestnik v Št. Rupertu, 1 K; Ivan Hlaňnik, župnik v Trabelnem, 60 h; Frančišek Žagar, posestnik v Trabelnem, 30 h; Anton Miklič, posestnik v Štatenbergu, 40 h; Anton Ulm, grajščak v Klevevžu, 1 K; Jožef Golob, posestnik v Zagorici, 20 h; Janez Dolensek, posestnik v Dol. Lakaicu, 20 h; Anton Tratar, posestnik v Malkovcu, 20 h; Frančišek Okoren, posestnik v Tržišču, 20 h; Ivan Kunšič, opravnik v Mirni, 1 K; Frančišek Šircel, posestnik v Prjavicah, 1 K; Frančišek Penca, posestnik v Mokronogu, 1 K; Josip Frelj, posestnik v Št. Rupertu, 1 K; Frančišek Sladič, posestnik v Kostanjevicah, 80 h; Frančišek Zupančič, posestnik v Rakovniku, 1 K; Ivan Medja, posestnik v Zagorici, 10 h. *)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Št. 19.307.

Razglas.

Glasom brzojavnega naznanila z dne 19. t. m. je deželna vlada v Salzburgu vsako pošiljanje prasičev iz Kranjske v vojvodino Salcburško prepovedala.

To se daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 18. decembra 1899.

*) Mogoče je, da je v prispevkih udov mokronoške podružnice pri posameznih darovalcih kaka pomota, ker so bili nekateri prispevki vpisani v krajcarjih, nekateri pa v vinarjih; skupna vsota je pravilna.

Št. 19.061.

Razglas.

C. kr. namestništvo v Lincu je z razglasom z dne 7. decembra t. l. št. 21.169., z ozirom na ugodno stanje svinjske kuge na Kranjskem dopustilo, da se smejo iz vse Kranjske uvažati klalni prasiči na Gornje Avstrijsko.

Uvažanje tržnih prasičev pa je kakor doslej prepovedano.

Prestopki te odredbe, ki stopi v veljavnost

dne 15. decembra 1899. l.,

se bodo kaznovali po določilih § 45. zakona z dne 24. maja 1882. l. (št. 51. drž. zak.).

To se daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1896.

Št. 19.371.

Razglas.

Kraljevo ogersko ministerstvo za poljedelstvo je z razglasom z dne 9. decembra 1899, št. 99.350/III/9, razveljavilo svoj razglas z dne 7. novembra 1899, št. 89.781/III/2., ter glede uvažanja živine iz Avstrije na Ogersko ukazalo tako:

1.) Ker se je kuga na gobcu in na parkljih zanesla iz občine Dornbirn na Ogersko, je prepovedano uvažati parkljato živino iz političnih okrajev Bregnica in Feldkirch na Ogersko.

2.) Zaradi obstoječe svinjske kuge v političnem okraju Bruck n. L. je prepovedano uvažati prasiče iz tega obmejnega okraja na Ogersko.

3.) Živina, ki se uvažuje, mora imeti s seboj oblastveno izdane živinske potne liste, ki potrjujejo, da v kraju, odkoder je živina, in v sosednjih občinah, oziroma v obmejnem občinskem ozemlju, zadnjih 40 dni pred odposlatvijo dotične živine ni bilo nobene bolezni, ki bi se lahko nanjo prenesla, in nobene bolezni, glede ktere velja naznanilna dolžnost.

Ako se med živino takega prihoda na postaji, kamor je namenjena, dokaže kakšna kužna bolezen, tedaj se — kadar se ne dopusti, da bi se taka živina ne prepeljala v kakšno javno klalnico, ki je z železnično postajo zvezana s posebnim železničnim tirom — zavrne na oddajno postajo, odkoder je prišla.

Živinske pošiljke, ki se vpeljejo zoper te prepovedi, se v zmislu § 155. zakonskega člena VII. iz l. 1888. zasežejo.

To se vsled razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 16. decembra 1899, št. 42.357., daje na občno znanje ter se ob enem razveljavlja tu radni razglas z dne 17. novembra t. l., št. 17.967.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 21. decembra 1899.

Listnica uredništva.

A. L. v V. To kar Vi želite, so v nekterih deželah že urdili, in sicer s pomočjo hipotečnih bank. Tudi v našem deželnem zboru se je že stavil predlog na ustanovitev take banke, a predlog je, žal, na veliko škodo posestnikov propal.

P. K. v H. Da se svinje ne bukajo, je vzrok njih debelost. Dajte jima dovolj prepaha na planem in manj tečno krmo, pa se bodeta bukali.

J. P. v C. Bakreno galico damo tudi udom zunaj dežele. Udje, če jih je več v enem kraju, jo morejo skupno naročiti.

J. G. v N. Ktero klajno apno je boljše, more pokazati le kemijska preskušnja.

A. G. v D. Vsaka sladna kava je narejena iz ječmena.

P. n. gg. ude prosimo z ozirom na razglas v zadnji številki „Kmetovalca“, naj nam redno javljajo, če imajo kaj plemene živine na prodaj.

Cene

gospodarskim potrebščinam, ktere priskrbuje c. kr. kmetijska družba svojim udom.

	gld.	kr.	K	h
I. Semena.				
1	Seme štajerske detelje, domače, jamčeno brez predenice	1 kg		
2	Seme lucerne (nemške detelje), francosko, jamčeno brez predenice	» »		
3	Laneno seme, pravo rusko iz Rige	» »	18	36
4	Semenski krompir (z vrečami vred)	100 kg		
5	Žitna semena:			
	oves krkonoški	» »		
6	zimski rež, triumfovka	» »		
7	siva ajda, prava francoska	» »		
II. Drevje.				
8	Visokodebelno in pritično drevje, jablane, hruške, češnje, breskve, marelice (gl. razgl. o oddaji drevja)	1 kos	35	70
III. Močna krmila.				
9	Zmlete lanene tropine	100 kg	8	75
10	Zmlete kokosove tropine	» »	7	75
11	Zmlete sezamove tropine	» »	8	20
12	Zmlete podzemeljske oreha tropine	» »	9	20
IV. Umetna gnojila.				
13	Tomasova žilindra, 18%	100 kg	2	90
14	Kostna moka, brezklejna	100 »	4	70
15	Kostni superfosfat	100 »	4	70
16	Kajnit	100 »	2	50
17	40% na kalijeva sol	100 »	6	30
18	Zmleta rogovina	100 »	9	—
19	Vsa druga umetna gnojila po tržni ceni		—	—
V. Potrebščine za vinstvo.				
20	Bakrena galica (v poljubni množini)	100 kg	31	50
21	Žveplo, zmleto, 70–72% finosti, (v vrečah po 50 kg)	» »	7	—
22	Gumijevе vezi	1 »	8	50
23	Trtne škropilnice	1 kos		17
24	Mehovi za žveplanje	» »		—
VI. Orodja, stroji in druge priprave.				
25	Požiralnikove cevi	1 kos	5	—
26	Kose (poleg svoječasne posebne objave)	1 »	40–50	80–100
27	Kmetijski stroji po izvornih cenah s 20–28% popusta.			
28	Mlekarski stroji in mlekarne potrebščine po izvornih cenah z 10–20% popusta.			

Opomnja: Cene smo navedli za sedaj v stari in v kronski veljavi. Vse navedene cene veljajo do preklica. Cene semenom objavimo, kadar pride čas oddaje. Naročila se sprejemajo le na tu navedene potrebščine, in je naročilom pridejati nekaj are. Če ni drugače dogovorjeno, je prejeto blago precej plačati. Ob vsaki naročitvi nujno prosimo naznaniti zadnjo pošto in železniško postajo. V kolikor ni drugače določeno, priskrbuje družba gori navedene potrebščine le svojim udom. V slučaju prepira se naročnik podvrže sodišču v Ljubljani.

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 1b. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na 1/2 strani 8 gld., na 1/4 strani 5 gld. in na 1/8 strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 24. V Ljubljani, 31. decembra 1899. Leto XVI.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 30. decembra 1899. (Izvirno poročilo)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 55.— kr. do gld. 60.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 50.— kr. do gld. 60.— kr.; gorenjska repa gld. 30—35 kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 15.50 kr.; konopno seme gld. 18.— kr. do gld. 18.25 kr.; kuminovo seme gld. 32.— kr. do gld. 33.— kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 9.30 kr.; rudeči Hrvat gld. 8.50 kr.; prepeličar (koks) gld. 10.— kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenelega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 13.— kr. do gld. 17.— kr. brez dima sušene gld. 17.— kr. do gld. 20.— kr.

Orehi domači: gld. 17.— kr. do gld. 18.— kr.

Ježice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.50 kr. za 100 klgr.

Med čist: po gld. 41.— kr.

Kože. Goveje, težke nad 40 kg po gld. 40.— kr. do gld. 42.— kr. težke od 30 do 40 kg „ „ 38.— „ „ 42.— „ lahke „ „ 40.— „ „ 41.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 30 kr. klgr.)

Teletje kože: 50 kr za kg.

Kozličeve kožice po gld. —85 kr. do gld. —90 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 32 kr. za kg.

Druge vrste 17 do 26 „ „

Kože lisic	po gld.	4.50 do 5.50	} za par.
„ kun	„	15.— „ 18.—	
„ dihurjev	„	3.— „ 4.—	
„ vidr	„	12.— „ 13.—	

Kože zajcev po gld. 18.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 30. decembra 1899. Pšenica gld. 9.— kr., rž gld. 7.— kr., ječmen gld. 6.80 kr., oves gld. 6.20 kr., ajda gld. 9.— kr., proso gld. 10.— kr., turšica nova gld. 6.— kr., leča gld. 12.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 10.— kr., seno gld. —.— kr., slama gld. —.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 27. decembra 1899. Pšenica spoml. gld. 8.10 kr., rž spoml. gld. 6.75 kr., oves spoml. gld. 5.38 kr., turšica gld. 5.28 kr.

☞ Za krojače! ☜

V olajšavo pri pri krojevanji oblek priporočam

— krojne vzorce (muštre) —

za pri krojevanje, v naravni velikosti izrezane. (69—5)

Rabijo se že skoro po vseh krajih naše domovine z najboljšim uspehom, kar pričajo vedno mi izraženi dokazi hvaležnosti.

Zahtevajte cenik vzorcev, katerega pošiljam zastoj in franko.

Alojzij Kunc,

učitelj pri krojevanja v Ljubljani, Gospodske ulice.

Pristne harške žlahtne

žvrgolivce kanarčke

kakor tudi harške samice razpošilja s poštnim povzetjem in jamči za dobre pevce in živi prihod ter prosil pri vprašanjih znamko za odgovor priložiti. (71-3)

Fran Garbas, sv. Florijana ulice 3. Ljubljana.

Ceniki so brezplačno na razpolago.

Ameriško patentovane
ne varjene verige iz jekla,

katere so sedaj tudi pri vojaki kot konjske ujdze predpisane, so dvakrat močnejše od varjenih, zelo lahke in ceneji kakor vse druge verige.

(40—16)

☛ Vzorce, z mnogimi pohvalnimi pismi, pošilja brezplačno. ☛

Akcijska družba fužin za jeklo v Beli peči na Gorenjskem
(popreje Goeppinger & Comp.)

Te vrste verig dobi se v vsaki večji trgovini za železo.

Usojam si slav. občinstvu naznaniti, da prevzamem in izvršujem točno naročila na

kavo, čaj, olje, riž, makarone, delikatese, sadje, ribe, vina itd.

Posiljatve v omotih po *b kg* oddajam po pošti, one od 30 *kg* naprej pa po železnici s povzajem.

Take posiljatve se izplačajo vsakomur. posebno p. n. gg krčmarjem, dručinam in onim, ki rabijo za dom različne jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specialitete, katerih se na deželi ne dobi, ali pa le zelo drago, n. pr. **morske ribe in rake, sveže sadje, fino olje** itd. — Glavni moj namen je razpošiljati dobro blago in po nizki ceni. — Cenike dopošljem radovoljno in brezplačno. — Za p. n. gg. trgovce imam poseben cenik in zamorem dajati blagó po tako nizkih cenah, da se ne bojim konkurence. — Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan,

(42—13)

Trst, ulica S. Francesco št. 6.

F. P. VIDIC & drug.

Ljubljana, Prešernove ulice

priporočajo po najnižji ceni pripoznano najboljše kakovosti: zarezano strešno opeko (Strangfalz-ziegel) rudečo in črno; nadalje

zidarsko opeko;

Romancement, lastnega izdelka iz tovarne v Šmarci pri Kamniku; dovški Portland cement; vsakovrstne peči v raznovrstnih barvah in oblikah; šamotni in cementni tlak; cevi iz kamenine za stranišča in vodovode; ognjetržno opeko, ter vse v stavbarsko stroko spadajoče predmete. (34—18)

Cepljenke

izvrstno zaraščene in čiste, prve vrste, kakor: italijanski rizling, burgundec, muškatelec, zlahtnina (španjol), kabernet in portugizec. — Za Istro: ne-grara, teroldikza, brjomin. — Trte za namizno grozdje: imperijal in hrustljati španijol. — Podlage: riparija portalis, salonis in rupestris montikola. (77—2)

Ceniki na zahtevanje brezplačno.

Grajsčina Raka, pošta Raka pri Krškem.

KATHREINER-

Kneippova
sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Za leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijubljenjša kavinna pijača v stotisočero rodovinah.

(1—16)

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Zboljšani sestav Vermorelov. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamoreznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju, II/4, Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(15—20)

☛ Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati. ☚

Kranjska hranilnica v Ljubljani.

Razglas.

Vsled sklepa občnega zbora udov društva kranjske hranilnice dne 21. t. m. obrestovale se bodo pri kranjski hranilnici

od dne 1. januarja leta 1900

vse obstoječe in prihodnje hranilne vloge

po 4%.

Rentni davek od teh vlog
bode plačal zavod sam.

Ravnateljstvo kranjske hranilnice

v Ljubljani, 22. decembra 1899.

(79-1)

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske bome po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijavitelj med „Malimi naznanili“ kako objavo tiskajočega gospodarskega prometa. Objava ne sme presežati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Sir (Schnittkäse) v hlebih od 15—24 kg ima naprodaj okoli 2000 kg po nizki ceni Vinko Černe, Gorje pri Bledu. (184)

Testenine iz prve kranjske tovarne testenin ne sme pogrešati nobena varčna gospodinja. Dobe se v vsaki boljši prodajalnici jestvin. (190)

30 jorkširskih mladih prašičev ima naprodaj Karol Počivalnik, posestnik in hotelier v Ljubljani, Sv. Petra cesta. (193)

Domači slivovec, izvrsten, po 55 kr. liter, prodaja Jos. Schrimpf na Humu na Sutli. (194)

Ajdovih plev, 200 mernikov ima naprodaj Jakob Babnik, posestnik v Zgornji Šiški pri Ljubljani. Cena po dogovoru. (196)

Devet krav, dobre mlekarice, potem dve telice, enega bika, dva konja z opravo in en nov voz (deihsel) proda takoj Marija Hamerlitz, posestnica v Dolenjem Logatcu. (197)

Hiša št. 15. v Vodmatu na Zaloški cesti je iz proste roke naprodaj. Zraven je sadni in zelenjadni vrt. Proda se tudi 1 glasovir. Praša naj se v tej hiši pri gospodarju. (198)

Vino, belo in črno, garantirano naravno, ter izvrsten tropinovec, prodaja Alojzij Bratina v Dubrovniku (Ragusa), Dalmacija. (199)

2000 vsakovrstnih na zeleno cepljenih trt, vse zlahtne vrste iz brežkega okraja ima naprodaj Antonija Wressnig, v Ljubljani, Rimska cesta št. 2. Cena po dogovoru. (200)

Pleve, pšenične, ržene in fižolove ima naprodaj Matevž Verbič v Kosezah št. 1., pošta Vodice. (201)

Vrtnice, cepljene, raznih barv in velikosti nad 100 komadov, nadalje nad 200 komadov najplemenitejših breskev, cepljene na razna plemena ima naprodaj po nizki ceni A. Možina v Rujah, pošta Ribenberk, (Goriško). (202)

Vsakovrstno opeko, (19-19)

kakor zarezano strešno opeko (Strangfalz-Dachziegel) in prešano zarezano opeko (Marseiller gepresste Dachziegel) navadno izdelano in s terom napojeno (črno) prodajata po najnižjih cenah

Knez & Supančič,

tovarna za opeko v Ljubljani.

EDVARDO MAURICH

v Trstu

kupuje

vsakovrstnih deželnih pridelkov

kakor tudi **kislo zelje** v sodih po 50 in 100 kg franco železniške postaje, sporco za netto. (78-1)

Stroji za napravo krme v zimskem času!

Slamozelnice, stroji za rezanje repe in krompirja, mline za drobljenje in mečkanje žita, parni kotli za napravo živinske krme, štedilne peči z posteklenimi in neposteklenimi kotli za vstaviti, in sicer: premične in nepremične za kuhanje in parjenje živinske krme, za krompir, ter za vsako drugo gospodarsko porabo doma in na polju; dalje: rebljači za koruzo, žitne čistilnice, trijerje-prebiralnike, ročne stiskalnice za seno in slamo stalne in premakljive. Dalje vsakovrstne mlaticnice, gepeljne, železne pluge, valarje, brane. Najboljše stroje za sejati „Agricola“ brez premene koles; potem samodelujoče brizgalnice za vničenje njivne gorčice izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi.

PH. MAYFARTH & drug.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fuzina na par

DUNAJ, II. Taborstrasse št 71.

Odlikovani z nad 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnaml. Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastopaj. Zastopniki in prekupci se iščejo 64-7)

Schichtovo patentovano milo

z znamko labuda

je najboljšo sredstvo pri vseh kožnih boleznih, bodisi pri človeku, bodisi pri živini, ravnoliko pri pranju **volnene ali pa svilnate robe** in obleke.

Belo perilo

se osnaži z Schichtovim milom brez vsakega posebnega truda ter se na ta način perilo tako ne vničuje kakor z drugim milom, zato je to milo izdatnejše kakor vsa druga mila. — V krajih, kjer ni tega mila v zalogi, naj se isto naroči naravnost pri

Juriju Schicht-u, Aussig a./Elbe, tovarna za milo, olje, sveče itd.

Poštno zavojce, težke po 5 kg razpošilja, če se pošlje znesek 2 gld. 25 kr. naprej, franko na vse kraje avstro-ogerske. (65-7)

Schichtova tovarna je v tej stroki ena največjih v Evropi. Izdelek tega mila bil je odlikovan l. 1894 na mejnarodni razstavi na Dunaju z zlato kolajno.

Usojam si slav. občinstvu naznaniti, da prevzamem in izvršujem točno naročila na

kavo, čaj, olje, riž, makarone, delikatese, sadje, ribe, vina itd.

Posiljate v oмотih po 5 kg oddajam po pošti, one od 30 kg naprej pa po železnici s povzajem.

Take pošiljate se izplačajo vsakomur, posebno p. n. gg krčmarjem, druščinam in oćim, ki rabijo za dom različne jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specialitete, katerih se na deželi ne dobi, ali pa le želó drago, n. pr. **morske ribe in rake, sveže sadje, fino olje** itd. — Glavni moj namen je razposiljati dobro blago in po nizki ceni. — Cenike dopošljem radovoljno in brezplačno. — Za p. n. gg. trgovce imam poseben cenik in zamorem dajati blagó po tako nizkih cenah, da se ne bojim konkurence. — Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan,

(42-12)

Trst, ulica S. Francesco št. 6.

F. P. VIDIC & drug.

Ljubljana, Prešernove ulice

priporočajo po najnižji ceni pripoznano najboljše kakovosti: zarezano strešno opeko (Strangfalz-ziegel) rudečo in črno; nadalje

zidarsko opeko;

Romancement, lastnega izdelka iz tovarne v Šmarci pri Kamniku; dovški Portland cement; vsakovrstne peči v raznovrstnih barvah in oblikah; šamotni in cementni tlak; cevi iz kamenine za stranišča in vodovode; ognjetrdno opeko, ter vse v stavbarsko stroko spadajoče predmete. (34-17)

Cepljenke

izvrstno zaraščene in čiste, prve vrste, kakor: italijanski rizling, burgundec, muškatelec, žlahtnina (španjol), kabernet in portugizec. — Za Istro: negrara, teroldikza, brjomin. — Trte za namizno grozdje: imperijal in hrustljati španjol. — Podlage: riparija portalis, salonis in rupestris montikola. (77-1)

Ceniki na zahtevanje brezplačno.

Grajščina Raka, pošta Raka pri Krškem.

KATHREINER-

Kneippova
sladna kava.

Stara mamica, se meni!

Že ista sem izpričano izvrstna primas k božovi kavi. Pri živčnih, srčnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijubljenejša kava, ki jo piječa v stotisočero redovinah.

(1-14)

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) u natančni izuršitvi
Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Zboljšani sestav Vermorelov. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamoreznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju, II./., Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(15-19)

☛ Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati. ☚

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske jeme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijavit med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarkega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to številu plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 6 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Sir (Schnittkäse) v hlebih od 15—24 kg ima naprodaj okoli 2000 kg po nizki ceni Vinko Černe, Gorje pri Bledu. (184)

Plemenih prascev, 7 marjaščkov in 3 svinjce, po 6 mesecev stare, jorkširskega plemena; nadalje 1000 lepo vzgojenih jabolčnih in 500 drevorednih drevesc (rudeči cveteči divji kostanj) so naprodaj pri dr. Ig. Namoršu, veleposesniku v Jesenicah na Dolenjskem. Cena po dogovoru. (187)

Testenine iz prve kranjske tovarne testenin ne sme pogrešati nobena varčna gospodinja. Dobe se v vsaki boljši prodajalnici jestvin. (190)

Slivovke, prave pristne, stare in nove, ter žganje iz vinskih drož ima naprodaj Jos. Novak v Št. Petru pod sv. Gorami. (192)

30 jorkširskih mladih prašičev ima naprodaj Karol Počivalnik, posestnik in hotelier v Ljubljani, Sv. Petra cesta. (193)

Domači slivovec, izvrsten, po 55 kr. liter, prodaja Jos. Schrimpf na Humu na Sutli. (194)

Ovčje volne, okoli 2 centa ima naprodaj Simon Frelj v Vitoščah, pošta Razdrto. (195)

Ajdovih plev, 200 mernikov ima naprodaj Jakob Babnik, posestnik v Zgornji Šiški pri Ljubljani. Cena po dogovoru. (196)

Devet krav, dobre mlekarice, potem dve telice, enega bika, dva konja z opravo in en nov voz (deihsel) proda takoj Marija Hamerlitz, posestnica v Dolenjem Logatcu. (197)

Hiša št. 15, v Vodmatu na Zaloški cesti je iz proste roke naprodaj. Zraven je sadni in zelenjadni vrt. Proda se tudi 1 glasovir. Praša naj se v tej hiši pri gospodarju. (198)

Peter Lassnik

v Ljubljani pri vhodu v Wolfove ulice h.-št. 1.

ZALOGA

špicerijskega, materijalnega in barvnega blaga; raznovrstnih vin, delikates, mineralnih vód, poljskega in vrtnega semena.

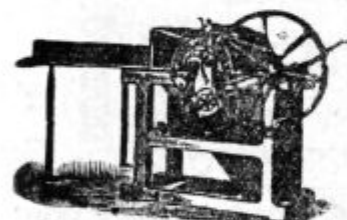
V zalogi ima pravi Liebigov mesni izleček, Maggyjev ekstrakt za juho: slane ribe, francoske in ruske sardine, tonina, francoski in kremski ženof, vsake vrste sira. Največja izbira suhih barv; angleški lak, namreč: asfalt-, kopal- in damar za podobarje in lakirarje; črni lak za železo in usnje. Špirit, lake za mizarška dela, najlepše čopiče (penzlji) za zidarje in podobarje. Mnogovrstno blago narejeno iz ščetinj, kakor lepe konjske in vsakovrstne druge krtače. Cerkvene in druge sveče. Morske gobe. Pravo ribje zdravilno olje. Največja zaloga najboljšega vina iz domačih in tujih krajev; šampanjca in likerov, najboljšega pravega ruma, araka, konjaka in vse vrste žganja. Mnogovrstne brusne kamne. Gips za deteljo; zidarski mavec in cement. Kristalna soda za perilo. Šmirgeljov in glažnat papir za podobarje in mizarje. Velika zaloga raznoterih poljskih in vrtnih semen; japonske ajde, velikanske pese, rafij (trava za vezat). Živini posebno koristno fosforovo apno za klajo. Modro galico. Zveplo za trte. Prva zaloga mnogovrstne prave zdravilne vode iz domačih in tujih krajev: Rakoczyjeva, Fran-Josipova, Hunyadi-Janoš, Friedrichshallska grenočica; Pilnaeska, Gieshübelška, Gleichenberska voda, Konstantin- in Ema-vrelec, Selters. Slatinska in Radenska kislá voda; železnate vode Levico, Ronzegno in Guber, Marijinotopeliška mineralna voda itd., itd., zaloga Wilhelmovega kričistilnega čaja, pravi zeliščni alop zoper kašelj. (51—3)

Tudi se sprejemajo najmanjša naročila, oskrbuje se tukaj nimenovano blago in pošilja radovoljno po pošti, ne oziraje se na dobiček, po najnižji ceni.

Jako znižane cene.

Najboljše mlatilnice, vratila (gepeljne), slamoreznice, čistilnice, stiskalnice za sadje in grozdje, se najcenejše kupi pri

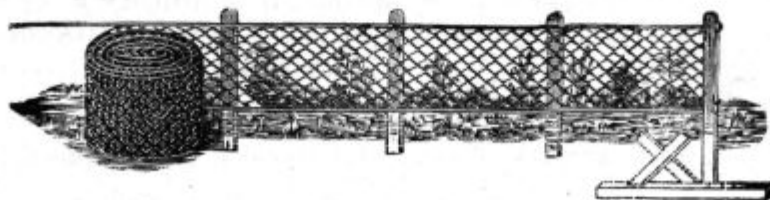
Karol Kavšeka nasl.
Schneider & Verovšek
Ljubljana, Dunajska cesta 18

kjer je vedno velika izbira in se lahko vsakdo prepriča, da tukaj boljše in cenejše kupi, kakor od agentov ali direktno iz tovarnen, ker tukaj stroj vidi, pod jamstvom in ga tudi za poskušnjo dobi.

Dobrim posestnikom se dovoljujejo tudi plačila na obroke. (49—7)

Praktične in cene
žične ograje

Mrežaste modroce za
postelje

Evgen Ivanc, Sodražica (Kranjsko)

ponuja sl. občinstvu v naročbo vsakovrstne mreže iz žice, za ograje vrtov, kurjih dvorišč, za preprežek v oknih in linah, za presipanje peska in gromoza, za noge snažiti i. t. d. Izdeluje in ima vedno v zalogi: elastične mrežaste modroce za postelje, medne in železne tkanine, za stroje, mline, i. t. d. — vsakovrstna sita in rešeta za tovarne, mline, čiščenje žita ter razne lesene izdelke za kuhinjo i. t. d.

— Cenilnike na zahtevanje brezplačno! —

(11—15)

Usojam si slav. občinstvu naznaniti, da prevzamem in izvršujem točno naročila na

kavo, čaj, olje, riž, makarone, delikatese, sadje, ribe, vina itd.

Pošiljatve v omotih po 5 kg oddajam po pošti, one od 30 kg naprej pa po železnici s povzetjem.

Take pošiljatve se izplačajo vsakomur, posebno p. n. gg krčmarjem, dručinam in ošim, ki rabijo za dom različne jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specialitete, katerih se na deželi ne dobi, ali pa le zelo drago, n. pr. **morske ribe in rake, sveže sadje, fino olje** itd. — Glavni moj namen je razposiljati dobro blago in po nizki ceni. — Cenike doposljem radovoljno in brezplačno. — Za p. n. gg. trgovce imam poseben cenik in zamorem dajati blagó po tako nizkih cenah, da se ne bojim konkurence. — Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan,

(42-11)

Trst, ulica S. Francesco št. 6.

F. P. VIDIC & drug.

Ljubljana, Prešernove ulice

priporočajo po najnižji ceni pripoznano najboljše kakovosti: zarezano strešno opeko (Strangfalz-ziegel) rudečo in črno; nadalje

zidarsko opeko;

Romancement, lastnega izdelka iz tovarne v Šmarci pri Kamniku; dovški Portland cement; vsakovrstne peči v raznovrstnih barvah in oblikah; šamotni in cementni tlak; cevi iz kamenine za stranišča in vodovode; ognjetrdno opeko, ter vse v stavbarsko stroko spadajoče predmete. (34-16)

Najboljši prašek za živino

je **Barthelovo klajno apno**; ono prepreči li-zavost in glodanje lesa, prepreči mehčanje kosti, prepreči hujšanje, naredi živino ješčo, okrepi prebavljanje, pomnoži mleko ter jajca, naredi živino močnejšo in tvori trdo meso. (4-16)

Za vsako žival neobhodno potrebno. — Popisi zastoj. — Pošiljatve po 5 kg. kot poskus za 1 glđ.

Dalje je v zalogi **maža za vozove** (Sparwagenfett), **vaselin, olje za stroje** itd. po nizki ceni.

Miha Barthel in drug,

Dunaj X. Keplergasse št. 20.

KATHREINER-

Kneippova
sladna kava.

Stara mamica, se meni!

Že leta vam izpričano izvrstna primes k dobovi kava. Pri živčnih, arčnih, želodacnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijubljenjša kavinna pijača v stotisočero redovinah.

(1-18)

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Zboljšani sestav Vermorelov. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamoreznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju, II/., Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(15-18)

➡ Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati. ➡

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske jame po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Čebre, kadi, kible za mast, vsakovrstne škafe in košare, izborne pipe, ter sploh vso drugo gospodarsko robo priporoča po nizki ceni Matko Arko, trgovec z suho robo v Ljubljani, semeniško poslopje. (153)

Surovo maslo, namizno, najfinejše, vsak dan sveže, razpošilja franco vsake poštno postaje kg gl. 1-10, mlekarska zadruga v Zagorju ob Savi. (168)

Slike na končnice čebelnih panjev slika od 15 do 50 kr. komad Les je treba podpisnemu doposlati Gašper Bizjan v Podutiku, pošta Št. Vid nad Ljubljano. (182)

Dva psa, črna, srednje velikosti, mati stara 4 leta, na glasu kod najboljši varuh, hči stara 3 mesce, maternih lastnosti, prodaja za nizko ceno Jože Mušič, posestnik na Pšati, pošta Cerklje, Gorenjsko. (183)

Sir (Schnittkäse) v hlebih od 15—24 kg ima naprodaj okoli 2000 kg po nizki ceni Vinko Černe, Gorje pri Bledu (184)

Pet svinj, lepih belih za pleme, ktere so že vse breje, jorkširske pasme, težkega plemena, četrtega skolenja ima naprodaj Matija Vidmar, posestnik v Št. Jurji pri Kranju. Cena po dogovoru. (185)

Polhove kape, razpošilja po pošti proti povzetju, v vsaki množini od 60 kr. naprej Val. Krašovec v St. Petru na Krasu. (186)

Plemenih prascev, 7 marjaškov in 3 svinjce, po 6 mesecev stare, jorkširskega plemena; nadalje 1000 lepo vzgojenih jabolčnih in 500 drevorednih drevesc (rudeči cveteči divji kostanj) so naprodaj pri dr. Ig. Namoršu, veleposestniku v Jesenicah na Dolenjskem. Cena po dogovoru. (187)

Pšenice, 80 mernikov je naprodaj v župnišču v Hinjah, pošta Zužemberg. (188)

Prašiče, čistokrvne jorkširske pasme, 5 tednov stare ima naprodaj Josip Drešar, posestnik na Skaručni, pošta Vodice. — Cena po dogovoru. (189)

Testenine iz prve kranjske tovarne testenin ne sme pogrešati nobena varčna gospodinja. Dobe se v vsaki boljši prodajalnici jestvin. (190)

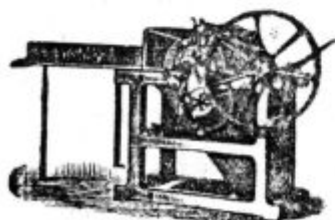
Bika plemenjaka, sive pasme, od 1 do 2 leti starega želi kupiti Josip Pelicon, posest. v Lozicah, pošta Št. Vid nad Vipavo. (191)

Hiša s skednjem,

hlevom, svinjakom, kozolcem, zemljiščem i. t. d. je naprodaj v **Rovtah pri Logatcu**, 7 minut od župne cerkve. Lega je lepa, svet je rodovit, poslopja so vsa v dobrem stanu. — Več pove

nadučitelj **A. K. Sežun**,
pošta Rovte pri Logatcu, Notranjsko.

(70—2)

Jako znižane cene.
Najboljše mlatilnice, vratila (gepeljne), slamoreznice, čistilnice, stiskalnice za sadje in grozdje, se najcenejše kupi pri
Karol Kavšeka nasl.
Schneider & Verovšek

Ljubljana, Dunajska cesta 18

kjer je vedno velika izbira in se lahko vsakdo prepriča, da tukaj boljše in cenejše kupi, kakor od agentov ali direktno iz tovarnen, ker tukaj stroj vidi, pod jamstvom in ga tudi za poškušnjo dobi.

Dobrim posestnikom se dovoljujejo tudi plačila na obroke. (49—6)

Za krojače!

V olajšavo pri prirojavanju oblek priporočam

— krojne vzorce (muštre) —

za prirojavanje, v naravni velikosti izrezane. (69—8)
Rabijo se že skoro po vseh krajih naše domovine z najboljšim uspehom, kar pričajo vedno mi izraženi dokazi hvaležnosti. Zahtevajte cenik vzorcev, katerega pošiljam zastoj in franko.

Alojzij Kunc,

učitelj prirojavanja v Ljubljani, Gosposke ulice.

Ivan Majdič

trgovina z žitom in deželnimi pridelki v Kranju

kupuje po najvišji ceni raznovrstno žito, fižol, laneno in deteljno seme, suhe jedilne gobe, krompir, želod, divji kostanj, smrekove in borove šterže in druge deželne pridelke tako v malih množinah kot v celih vagonih.

Istotam dobiva se žito in drugi pridelki po najnižji dnevni ceni! (67—4)

Ameriško patentovane

ne varjene verige iz jekla,

ktere so sedaj tudi pri vojaki kot konjske uizde predpisane, so dvakrat močnejše od varjenih, zelo lahke in ceneji kakor vse druge verige.

(40 14)

Vzorce, z mnogimi pohvalnimi pismi, pošilja brezplačno.

Akcijska družba fužin za jeklo v Beli peči na Gorenjskem
(popreje Goeppinger & Comp.)

Te vrste verig dobi se v vsaki večji trgovini za železo.

JOSIP LEUZ

trgovec

(16 12)

v Ljubljani, Reseljnova cesta

kupuje in prodaja vsakovrstni semenski krompir; za seme ima v zalogi: zgodnji češki rožnik, češki onejidovec, beli okrogli češki krompir in rumeni krompir itd., nadalje izvrstno jedilno čebulo, čebulček, suhe gobe, semenski oves, ajdo, laneno seme, suhe hruške krljice itd. itd. — Nadalje kupuje vsakovrstno fino namizno sadje za mošt, kakor hruške in jabolka tudi v celih vagonih.

Usojam si slav. občinstvu naznaniti, da prevzamem in izvršujem točno naročila na

kavo, čaj, olje, riž, makarone, delikatese, sadje, ribe, vina itd.

Pošiljatve v omotih po 5 kg oddajam po pošti, one od 30 kg naprej pa po železnici s povzajem.

Take pošiljatve se izplačajo vsakomur, posebno p. n. gg krčmarjem, družinam in ošim, ki rabijo za dom različne jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specialitete, katerih se na deželi ne dobi, ali pa le zelo drago, n. pr. **morske ribe in rake, sveže sadje, fino olje** itd. — Glavni moj namen je razpošiljati dobro blago in po nizki ceni. — Cenike doposljem radovoljno in brezplačno. — Za p. n. gg. trgovce imam poseben cenik in zamorem dajati blagó po tako nizkih cenah, da se ne bojim konkurence. — Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan,

(42-10)

Trst, ulica S. Francesco št. 6.

F. P. VIDIC & drug.

Ljubljana, Prešernove ulice

priporočajo po najnižji ceni pripoznano najboljše kakovosti: zarezano strešno opeko (Strangfalz-ziegel) rudečo in črno; nadalje

zidarsko opeko;

Romancement, lastnega izdelka iz tovarne v Šmarci pri Kamniku; dovški Portland cement; vsakovrstne peči v raznovrstnih barvah in oblikah; šamotni in cementni tlak; cevi iz kamenine za stranišča in vodovode; ognjetrdno opeko, ter vse v stavbarsko stroko spadajoče predmete. (34-15)

Najboljši prašek za živino

je **Barthelovo** klajno apno; ono prepreči li-zavost in glodanje lesa, prepreči mehčanje kosti, prepreči hujšanje, naredi živino ješčo, okrepi prebavljanje, pomnoži mleko ter jajca, naredi živino močnejšo in tvori trdo meso. (4-15)

Za vsako žival neobhodno potrebno. — Popisi zastoj. — Pošiljatve po 5 kg. kot poskus za 1 glđ.

Dalje je v zalogi **maža za vozove** (Sparwagenfett), **vaselin, olje za stroje** itd. po nizki ceni.

Miha Barthel in drug,

Dunaj X. Keplergasse št. 20.

KATHREINER-

Kneippova
sladna kava.

Stara mamica, se meni!

Že ista sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. Pri živčnih, srčnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijetnejša kavana pijača v stotisočero rodovinah.

(1-12)

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Zboljšani sestav Vermorelov. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamoreznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju, II/., Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(15-17)

☛ Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati. ☛

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske jame po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Čebre, kadi, kible za mast, vsakovrstne škafe in košare, izborne pipe, ter sploh vso drugo gospodarsko robo priporočam po nizki ceni Matko Arko, trgovec z suho robo v Ljubljani, semeniško poslojpe. (153)

Grozdne mlīne, sestavljene po navodilu g. Rih. Dolenca, vodje kmetijske šole na Grmu, izdeluje Ivan Trošt, posodar na Slapu, pošta Vipava. Cena 16 glđ. 50 kr. (164)

Surovo maslo, namizno, najčistejše, vsak dan sveže, razpošilja franco vsake poštno postaje kg glđ. 1'10, mlekarska zadruga v Zagorju ob Savi. (168)

Trsje na suho cepljeno, najboljših vrst, z ameriško podlago, portals, iz neokuženega okraja, odda več tisoč, Tomaž Smeš v Šmarji pri Jelšah Sp. Štajersko. (171)

Marelic, klosterneburških, najboljših, lepo vzgojene, eno in dvetletne ima naprodaj več sto Ed. Žvanut, posestnik v Lozicah, pošta St. Vid nad Vipavo. (172)

Slame (skope), več centov, ima naprodaj po nizki ceni Ivan Mezek, posestnik v Studorju štev. 5., pošta Gorenja Vas nad Škofjo Loko. (175)

Lovska psa, dva izvrstna, sta naprodaj pri Jak. Lovrenčiču v So-dražici. Cena po dogovoru. (176)

Jabolčnega mošta, okoli 400 litrov, je naprodaj. — Kje, pove uredništvo »Kmetovalca«. (177)

Marjasca, 10 mesecev starega, izvrstnega plemenjaka in eno brejo svinjo angleške velike, bele pasme ima naprodaj Andrej Hren v Cerknici pri Rakeku. (178)

Bik plemenjak, črno-bel, 15 mesecev star, 131 cm visok, jako lepe rasti, je naprodaj pri Francu Grebencu, posestniku v Velikih Laščah. Cena po dogovoru. (179)

Šest krav, švicarske ali belanske pasme, dobre za molžo kupi Vinc. Kolšek, c. kr. notar v Ložu, Notranjsko. (180)

Lepih utrganih jabolk, okoli 1000 kg, ima naprodaj Jos. Aljančič, posestnik v Križeh pri Trziču. (181)

Radi preselitve, prodam svojo zalogo

umetnega gnoja za trte

pod svojo ceno, kakor tudi vso zalogo (73-1)

manufakturnega blaga

po najnižji ceni.

Vencelj Arko, Vipava.

Ameriško patentovane

ne varjene verige iz jekla,

katere so sedaj tudi pri vojaki kot konjske ujdze predpisane, so dvakrat močnejše od varjenih, zelo lahke in ceneji kakor vse druge verige.

(40-13)

● Vserce, z mnogimi pohvalnimi pismi, pošilja brezplačno. ●

Akcijska družba fužin za jeklo v Bell peči na Gorenjskem (popreje Goepfinger & Comp.)

Te vrste verig dobi se v vsaki večji trgovini za železo.

☞ Za krojače! ☜

V olajšavo pri pri krojevanju oblek priporočam

— krojne vzorce (muštre) —

za pri krojevanje, v naravni velikosti izrezane. (69-2)

Rabijo se že skoro po vseh krajih naše domovine z najboljšim uspehom, kar pričajo vedno mi izraženi dokazi hvaležnosti. Zahtevajte cenik vzorcev, katerega pošiljam zastoj in franko.

Alojzij Kunc,

učitelj pri krojevanja v Ljubljani, Gospodske ulice.

Ivan Majdič

trgovina z žitom in deželnimi pridelki v Kranju

kupuje po najvišji ceni raznovrstno žito, fižol, laneno in deteljno seme, suhe jedilne gobe, krompir, želod, divji kostanj, smrekove in borove šterže in druge deželne pridelke tako v malih množinah kot v celih vagonih.

Istotam dobiva se žito in drugi pridelki po najnižji dnevni ceni! (67-3)

Oženjenega, treznega

☞ kravarja ☜

z doraslim sinom, oziroma bratom, katera znata dobro mlesti, ter se v mlekarnstvu in odpravljanju goveje živine dobro razumeta, sprejme v stalno službo mlekarna v Laverol.

Mesečna plača znaša: pripravno prosto stanovanje in 40 glđ. na mesec ob svoji hrani. Žena, oziroma dorasla hči ima za molžo in pomivanje mlekarske posode posebno plačo.

Prosilci za to službo obrnejo naj se osebno ali pismeno na lastnika mlekarnke gospoda

Karol Lenče-ta v Laverci pri Ljubljani.

Istotam sprejme se tudi takoj (74-1)

spreten kovač

da se mu izroči kovačnica.

Oklic.

Podpisano županstvo naznanja, da bode oddalo pod zelo ugodnimi pogoji svoje planine „Ravnik“ in „Vlovše“ za leta 1900, 1901 in 1902 dražbenim potom v najem.

Za izvršbo te dražbe je določen

dan 19. novembra t. l.

Dražba se bo pričela točno ob 3. uri popoldne v občinski pisarni v Vipavi.

Pogoji ležijo v občinski pisarni v Vipavi vsacemu prosto na razvid. (72-1)

Županstvo občine Vipava

dne 10. novembra 1899.

JOSIP LEUZ

trgovec

(16-11)

v Ljubljani, Reseljnova cesta

kupuje in prodaja vsakovrstni semenski krompir; za seme ima v zalogi: zgodnji češki rožnik, češki onejidovec, bell okrogli češki krompir in rumeni krompir itd., nadalje izvrstno jedilno čebulo, čebulček, suhe gobe, semenski oves, ajdo, laneno seme, suhe hruške, krhlje itd. itd. —

Nadalje kupuje vsakovrstno fino namizno sadje za mošt, kakor hruške in jabolka tudi v celih vagonih.